



Bonaire

Niet alleen een paradijs voor duikers

'Eens een bezoeker, altijd een vriend', luidt de slogan van Bonaire, sinds 10-10-'10 een bijzondere gemeente in Caribisch Nederland. En inderdaad: de natuur, de vriendelijkheid van de bewoners, de kleinschaligheid en het klimaat zijn onweerstaanbaar.

Tekst Paul van Eijndhoven Fotografie Jeroen Berends



Openingspagina's: strandje bij '1000 steps'. Deze pagina, links: leguaan; Kaya Grandi, de winkelstraat van Kralendijk; onder: terras van Hang Out Beachbar aan het Lac; leguaan bij '1000 steps'. Rechterpagina: Washington Slagbaai National Park.

Het mag nauwelijks verbazen: het luchthavengebouw van Flamingo Airport is roze. Vanaf Curaçao hebben we er vijftien minuten over gedaan om op dit piepkleine vliegveld van Bonaire – met één landingsbaan – aan te komen. Heel overzichtelijk, in no time hebben we onze bagage en

staan we buiten. Het is een voorbode van de sfeer op Bonaire: gemoedelijk, kleinschalig, dorps.

Het huis waar we logeren ligt op slechts enkele minuten rijden afstand in Belnem, de villawijk van het eiland. De naam komt van de initiatiefnemers van het project om hier in de jaren zestig luxe woningen neer te zetten: de beroemde Amerikaanse zanger en acteur Harry Belafonte en Maurice Neme, zoon van een Arubaanse hotelier. Roger Moore was een van de eersten die een huis in Belnem kocht. Nog steeds is het een fraaie, rustige, residentiële wijk op slechts enkele kilometers afstand van hoofdstad Kralendijk en vlakbij de zee.

BOEMERANG

Bonaire heeft de vorm van een boemerang, met aan de westzijde in de 'binnenbocht' hoofdstad Kralendijk. Van de Benedenwindse Eilanden is Bonaire het op één na grootste, maar het heeft veruit de minste inwoners, achttienduizend. Het merendeel woont in en om Kralendijk, dat eerder de uitstraling heeft van een groot dorp dan van een kleine stad. Direct achter de boulevard vol terrassen ligt de Kaya Grandi, dé winkelstraat van het eiland, met een aantal aardige winkels, maar je moet je er niet te veel van voorstellen.



Voor het diner moeten we aan de andere kant van het eiland zijn, bij het Lac, een lagune die door een rif grotendeels afgeschermd is van zee. We besluiten de route langs zee te nemen, via de zuidpunt van het eiland.

Bonaire staat bekend als Diver's Paradise (het staat onder andere op alle kentekenplaten) en dat is mede omdat je hier uitstekend kunt kantduiken, wat betekent dat je niet eerst een eind met de boot de zee op hoeft, maar meteen vanaf de wal de zee in kunt om allerlei moois te ontdekken. We zien dan ook onderweg al op meerdere plekken pick-ups langs de kant staan (hét vervoermiddel voor de duiker, zo blijkt), en af en toe zien we vlakbij de kust een hoofd boven water piepen. Een groot deel van het zuiden van het

Je kunt hier uitstekend kantduiken, wat betekent dat je meteen vanaf de wal de zee in kunt om allerlei moois te ontdekken

eiland wordt in beslag genomen door de zoutwinning. In diverse bassins wordt zeewater gepompt dat vervolgens verdampt en zout oplevert. Grote witte zoutheuvels sieren hier de horizon en dichterbij gekomen blijkt het laatste bassin voor de heuvels prachtig roze gekleurd, aanwijzing van een heel hoog zoutgehalte. Als de zon ondergaat, wat hier in de tropen snel gaat, stoppen we even. De hemel kleurt schitterend rozerood en voor we het weten is het donker. Gelukkig is de weg naar Sorobon Beach Resort eenvoudig te vinden, eenmaal daar genieten we van een prima diner.

FLAMINGO'S

Het is regentijd, dus de volgende ochtend is de straat nat, maar inmiddels schijnt de zon alweer. Regentijd betekent hier vooral >



Deze pagina, met de klok mee: de slavenhuisjes; ranger George in Washington Slagbaai National Park; domino spelen in Rincon. Rechterpagina: surfcentrum van Jibe City en het Lac gezien vanaf Sorobon Beach Resort.

dat er af en toe een flinke bui valt, maar verder is het gewoon zo'n dertig graden. Rolando van Tourism Bonaire leidt ons vandaag rond over het eiland. We komen weer langs het Pekelmeer in het zuiden en de raamloze kleine huisjes die we op de dijk aan de zeezijde zien blijken slavenhuisjes. Hier sliepen per huisje twee slaven die in het zout werkten, tot in 1863 de slavernij werd afgeschaft. Ze zijn uniek in de wereld omdat op de meeste plekken alle herinneringen aan de slavernij zijn opgeruimd.

We komen weer langs het Lac en even verder slaan we af richting de mangrovebossen. De wateren worden hier opgevrolt door orangeroze flamingo's die helaas nogal schuw zijn. Hun kleur krijgen ze door het eten van garnalen, vertelt Rolando. De vogels worden wit geboren met een rechte snavel, kenmerken die in de loop der tijd verdwijnen.

Onderweg naar het noordelijke deel van het eiland komen we langs prachtige duikplekken, zoals de '1000 steps'. Als we hier even stoppen vertellen enkele Amerikanen vol overgave over hun duikervaringen van vanochtend. Zo af en toe zien we geiten in het wild lopen en, bijzonderder, leguanen. De draakjes blijken in groten getale op het eiland aanwezig. We vervolgen onze weg naar Rincon, de tweede plaats op Bonaire, maar eerst gaan we lunchen op een heuvel met uitzicht op het dorp. In Posada Para Mira worden lokale gerechten geserveerd: leguanensoep vooraf en daarna geitenstoof. De couleur locale wordt verzorgd door wat scharrelende geiten en biggen rond het restaurant en een enkele wegschietende leguaan op de zanderige parkeerplekken.

CACTUSLIKEUR

Rincon is een mooi, authentiek dorp met veelkleurige huizen. Het is nu nog vroeg, maar straks gaan de mannen van het dorp domino spelen en een biertje drinken in een van de kroegen,

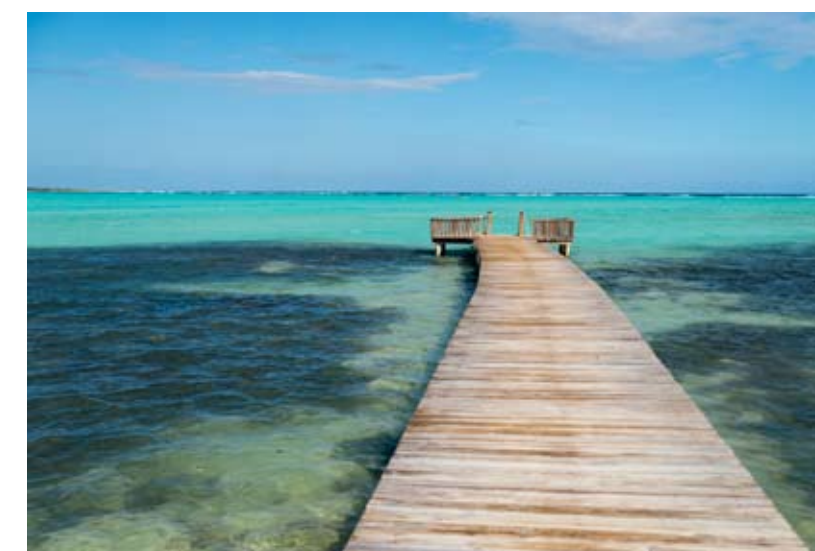


vertelt Rolando. Ook is hier de Cadushi Distillery gevestigd, waar Nederlander Eric Gietman en zijn vrouw sinds vijf jaar cactuslikeur maken, Cadushi of Bonaire genaamd. Na hun huwelijksreis op Bonaire kwam het echtpaar hier ieder jaar, zes jaar geleden besloten ze de stap te wagen en een jaar later was hun distilleerderij een feit. Ook voor de andere voormalige Antillen hebben ze een likeur bedacht, zoals Kukui of Aruba en Spices of Saba. Leuk voor een korte rondleiding en je kunt alle drank hier uiteraard direct kopen. Als we Rincon verlaten, zien we inderdaad op verschillende plekken mannen domino spelen op de veranda. Even ten noorden van Kralendijk ligt Buddy Dive, waar we voor het diner verwacht worden. De duiker vindt hier

Het is nu nog vroeg, maar straks gaan de mannen van het dorp domino spelen en een biertje drinken in een van de kroegen



alles voor een (duik)vakantie onder één dak: accommodatie, restaurants, zwembad, duikwinkel, duikschool. Manager Paul Coolen onderschrijft dat de slogan van het eiland *Once a visitor, always a friend* op waarheid berust, want ook hier zien ze erg veel gasten terugkeren. Een van de grote voordelen van Bonaire is het kantduiken, vertelt hij, dat maakt het relatief goedkoop. Met veel enthousiasme vertelt hij over zijn *pet project*, de Coral Restoration Foundation, waarbij op de zeebodem net voor het resort koraal wordt 'gekweekt'. Stukken koraal worden aan een soort metalen bomen gehangen en als ze flink gegroeid zijn, worden ze weer uitgezet. *Sustainability* is sowieso een groot goed op Bonaire, dat trots en zuinig is op zijn (onderwater)natuur. Zo mag je hier bij het duiken geen handschoenen dragen, waardoor de duikers wel met hun vingers van het koraal afblijven. En iedereen die hier wil duiken moet een *tag* kopen van 25 dollar waarmee een bijdrage aan het natuurbehoud wordt geleverd.



Coolen verontschuldigt zich voor het diner – hij is de nacht ervoor vader geworden – maar zijn rechterhand Richard neemt de honneurs waar. Niet alleen het uitzicht op zee van restaurant Ingridiënts blijkt prachtig, het eten is hier ook nog eens uitstekend. Menige BN'er mag hier ook graag een hapje komen eten, zo wordt ons verteld. Want zoals dat op Bonaire gaat, kunnen ze hier in alle rust komen, zonder gefotografeerd te worden.

ZEESCHILDPADDEN & LEGUANEN

Een bezoek aan het Nationaal Park Washington-Slagbaai staat de volgende dag op het programma. Het park beslaat een flink deel van het noorden van het eiland, dat in tegenstelling tot het geheel vlakke zuiden heuvelachtig is. Onze gids is ranger George, die in het park opgroeide en hier al meer dan dertig jaar in dienst is. De enthousiaste George kent elke vierkante meter van het park en is een vat vol anekdotes. Hij vertelt over de zeeschildpadden die hier eieren leggen, de begroeiing die prachtig groen uitschiet in de regentijd, over het bezoek van de koning en koningin en zijn eerste bezoek aan Nederland enkele maanden eerder. Maar hij vindt het binnenkort mooi geweest als ranger, hij wil zijn uitgebreide kennis en liefde voor de natuur overdragen aan de nieuwe generatie. Met zijn jeep rijden >



De begeleider wijst onder water telkens aan wat er te zien is. En dat is ronduit spectaculair! Werkelijk een wondere onderwaterwereld

we uren door het natuurpark en we luisteren ademloos naar zijn verhalen. Meest bijzonder is nog wel het bezoek aan een drinkplek in het bos. 'Even wachten en dan komen de leguanen', vertelt George. 'Die denken dat ze wat te eten zullen krijgen.' En inderdaad komen na enkele minuten van verschillende kanten leguanen aangelopen. Ze zijn toch aardig groot, dus helemaal op ons gemak voelen we ons niet als ze dichtbij komen. Maar George houdt het allemaal in de gaten en jaagt de al te opdringerige exemplaren weg. 'Als ze je bijten, laten ze niet meer los. Heb ik zelf één keer gehad.' Maar niet gevreesd, normaal lopen ze weg voor de mens.

KLEIN BONAIRE

De fotograaf en ik hebben geen van beide duikervaring, dus wij houden het bij een snorkeltocht de volgende dag. 'My name is Dedrie, but everybody calls me Dee', luidt de verwelcoming aan boord van de trimaran Woodwind. De knappe, uit Trinidad afkomstige vrouw heeft de leiding aan boord voor deze snorkeltrip naar Klein Bonaire, het eilandje dat voor de kust van Kralendijk ligt. We zijn met een man of vijftien en Dee geeft uitleg over het plan van aanpak en vertelt over de geschiedenis van Klein Bonaire. In de jaren zestig gekocht door Roger Moore en Harry Belafonte, maar inmiddels in overheidshanden en nu beschermd gebied dat nooit bebouwd of verkocht mag worden. 'Oh, kijk daar, vliegende



vissen', meldt ze tussendoor. Voordat we te water gaan krijgen we duikbrillen, zwemvliezen en uv-dichte shirts aangereikt – en ondergetekende een badmuts – ter bescherming tegen de brandende zon. In drie groepjes gaan we snorkelen, waarbij de begeleider onder water telkens aanwijst water wat er te zien is. En dat is ronduit spectaculair! Prachtige koralen, kleurrijke vissen, werkelijk een wondere onderwaterwereld. De ervaring om rustig door een hele school vissen heen te zwemmen die pas op het laatste moment wijkt, is echt fantastisch. In totaal gaan we op drie verschillende plekken van boord. Kapitein Sigrel blijft >



Linkerpagina, van boven naar beneden: 'Dee' geeft snorkelinstructies op de Woodwind; de ambtswoning van de gezaghebber; eten bij Rose Inn in Rincon. Deze pagina: Kralendijk; een van de zeeschildpadden die wij tijdens het snorkelen zien.

Van boven naar beneden:
 Buddy Dive Resort;
 verwilderde ezel;
 surfwinkel in Jibe City.
 Rechterpagina, links:
 kajakken met ex-militair
 Hans; fietsers in
 Washington Slagbaai
 National Park; rechts-
 boven: barretje aan de
 kade in Kralendijk.



Dit is wel zo ongeveer wat ik me altijd bij een exotisch strand heb voorgesteld. Strakblauw water, wuivende palmen en een heerlijk lome atmosfeer

telkens in de buurt met de trimaran terwijl wij ons verder verbazen onder water. En dan tijdens de derde 'duik' gebeurt het: we zien enkele zeeschildpadden voorbijzwemmen. Gracieus bewegen de prachtige beesten zich door de zee. Het hoogtepunt van deze snorkeltrip, waar op de terugweg, terwijl de lunch geserveerd wordt, nog door iedereen enthousiast over nagepraat wordt. Fotograaf Alejandro toont inmiddels zijn foto's, die hij grotendeels onder water heeft gemaakt van de deelnemers en van wat we hebben gezien. Na afloop zijn ze te koop en ik twijfel geen moment: de usb-stick in de vorm van een schildpad moet ik hebben, ter herinnering aan dit geweldige onderwateravontuur.

KLEURRIJKE COCKTAILS

Op onze laatste dag moeten we al vroeg verzamelen bij de mangrovebossen. Bij de paar parkeerplekken staat een ezel stokstijf stil. Dit is een van de ongeveer drieduizend verwilderde ezels die over het eiland struinen. We hebben ze ook 's avonds in Belnem langs de weg zien lopen, op zoek naar voedsel. De fotograaf en ik kunnen de verleiding niet weerstaan en maken een selfie met dit exemplaar, dat in het geheel niet onder de indruk raakt en strak voor zich uit blijft kijken.

Dan arriveert Hans, een kleine potige ex-militair die nu allerlei tours organiseert op het eiland, zoals de kajaktocht die wij gaan maken. Uitgebreid vertelt de sympathieke Brabander over het bijzondere karakter van de mangrovebossen, het dierenleven – 'kijk daar, een kleine barracuda' – en de bedreiging van mangrovebossen door de garnalenteelt. 'Ik hoop dat jullie nooit meer een gamba eten', luidt zijn wens. We peddelen door smalle slootjes en over meertjes, en op een gegeven moment verlaten we de kajak zelfs om in een door mangroven overgroeide sloot te snorkelen. Alweer zo'n bijzondere ervaring. Ter afsluiting van onze reis brengen we de middag door aan het turkooizen Lac. Direct naast Sorobon ligt Jibe City met een windsurfcentrum met winkeltje en de Hang Out Beachbar. Het Lac is een ideale plek om windsurfen te leren, met altijd voldoende wind en een diepte van gemiddeld slechts een meter, dus je kunt overal staan. Maar het is hier ook goed toeven op een van de ligbedden, die overigens gratis zijn, met een drankje of hapje, geserveerd door de Nederlandse Gilbert. Hij, zijn broer en hun ouders wonen hier sinds zeven jaar en het bevalt hen uitstekend onder de Caribische zon. Jong en oud mengt zich hier, want door de geringe diepte is het water natuurlijk ook ideaal voor kleine kinderen. Dit is wel zo ongeveer wat ik me altijd bij een exotisch strand heb voorgesteld. Strakblauw water, wuivende palmen en een heerlijk lome atmosfeer terwijl kleurrijke cocktails worden rondgebracht.

Uren later staan we op het vliegveld bij de paspoortcontrole. Zelfs hier is de sfeer gemoedelijk. Als degene voor ons in de rij vraagt of hij een selfie mag maken met de goedgehumte douanebeambte is dat geen probleem. Lachend gaan ze samen op de foto. Je móét wel vrienden worden met dit eiland. ☺

Tips en adressen

REIS

ALGEMEEN

www.tourismonbonaire.com
 biedt veel informatie.

NAAR BONAIRE

Wij vlogen met **KLM**. Het vliegtuig maakt op de heenweg een tussenlanding op Aruba, vliegtijd is een kleine elf uur. De terugvlucht duurt 9,5 uur.
www.klm.com

BON TRAVEL

Touroperator **Bon Travel** is gespecialiseerd in reizen naar de Cariben en biedt vele mogelijkheden voor een vakantie op Bonaire.
www.bontravel.nl

GELD

De **Amerikaanse dollar** is het officiële betaalmiddel op Bonaire.

American Express-creditcards worden nauwelijks geaccepteerd, Visa en MasterCard wel.

MUGGEN

Toen wij er waren, waren ze er nauwelijks, maar een groot deel van het jaar zijn ze er in groten getale. Sommige kunnen dengue veroorzaken (knokkelkoorts, vervelend, maar niet heel ernstig), dus het is zaak je goed in te smeren met een anti-muggenmiddel. Bij restaurants hebben ze eigenlijk altijd wel spuitbussen staan.

LOGEREN

COCO PALM GARDEN

Wij zaten in een ruim huis via **Coco Palm Garden**. Zij verhuren een aantal



huizen en appartementen in Belnem. In de tuin bij het kantoortje bevindt zich een klein zwembad, dat echter beperkt geopend is.
www.cocopalmgarden.org

ETEN & DRINKEN

INGRIDIËNTS
 Restaurant **Ingridiënts** hoort bij het Buddy Dive Resort (een goede accommodatie voor een duikvakantie), maar is open voor iedereen. Mooie plek, goed eten, redelijke prijzen en aardige bediening.
www.ingridiënts-restaurant.com

SEASONS

Restaurant **Seasons** van het Sorobon Beach Resort aan het Lac biedt prima eten op een mooie plek. Het resort verhuurt kamers en

chalets en heeft een privéstrand. Stylish.
beta.sorobonbeach-resort.com

RINCON

Posada Para Mira ligt even boven Rincon, hier eet je typisch lokale gerechten. **Rose Inn** ligt in Rincon zelf en is erg populair onder Bonairianen. Aanraders om de lokale keuken en sfeer te proeven.
www.rincon.nl

ZIEN & DOEN

JIBE CITY
 Breng zeker een bezoek aan **Jibe City** aan het Lac om te windsurfen, te zwemmen, wat te eten of te drinken in de Hang Out Beachbar en te genieten van de turkooizen zee.
www.jibecity.com

WOODWIND

Een snorkeltrip met de **Woodwind** is een

absolute aanrader. Uitstekend georganiseerd en niet duur voor een trip die meer dan vier uur duurt. Inclusief materiaal, drankjes en lunch: \$50.
woodwindbonaire.com

WASHINGTON SLAGBAAI

Washington Slagbaai National Park verenigt allerlei verschillende landschappen en zee in zich.
www.stinapa.org

OUTDOOR BONAIRE

Ex-militair Hans biedt met zijn bedrijf **Outdoor Bonaire** onder andere kajaktochten in de mangrovebossen aan. Alleen al vanwege het stukje snorkelen door een met mangrove overgroeide sloot de moeite waard. Ook voor allerlei andere outdooractiviteiten.
outdoorbonaire.com

